

LONDONSKI FESTIVAL FEMINISTIČNEGA FILMA 2015

NACE ZAVRL26-8-2015 - 13:00 / KINOBAR

00:00:00

00:11:12

2015-08-26-kinobar-londonski-festival-feminističnega-filma-2015.mp3

Odsotnost ženskih ustvarjalk s platform komercialne filmske produkcije ni nikakršna novost. Dominanca - večinoma belih in višjerazrednih - moških režiserjev in producentov v Hollywoodu ter njegovih evropskih periferijah je že od "zlatih let" studijske dobe neomajna. Morda pa je bolj zaskrbljujoča enolična reprezentacija žensk tako v popularnih kot v arthouse filmih; tudi tistih, ki se jih tako ali drugače označi za vsaj malo "feministične". Te so, kot na primer **Katniss Everdeen**, v veliki večini mlade, bele, suhe, cis, straight, privlačne in fizično zmogljive. V skladu z zvezdniškim "belim feminizmom" se v filmskih pripovedih centralizira privilegirano elito izbranih žensk v zameno za izključitev vseh ostalih.

Letošnji londonski festival feminističnega filma, ki se je minuli konec tedna odvijal v dalstonskem kinu Rio, pa v ospredje postavlja prav raznolikost in pluralnost mednarodnih feminizmov. V štirih dneh se je na festivalu zavrtel širok spekter - večinoma dokumentarnih - filmov ženskih režiserk, katerih obravnavane tematike obsegajo vse od judovskih feministk in ženskega hiphopa do nepalskega aktivizma ter spolnega nasilja na ameriških univerzitetnih kampusih. Izjemno diverzitetno ženskih perspektiv združuje le skupno ukvarjanje s tematikami feminizma v najširšem smislu.

Otvoritev festivala je letos pripadla britanskemu dokumentarcu *Through the Lens of Hip Hop*. Osvežujoče mladi in nebeli, večinoma ženski publiki se je iz prve roke predstavil širok nabor britanskih *underground* hiphop ustvarjalk, ki nam z grobo, neobdelano in izrazito nizkoprorračunsko estetiko ponudijo svoje izkušnje in poglede na dinamično ustvarjalno

sceno. Njihove prvoosebne pripovedi, skupaj z nezloščeno, amatersko estetiko, dajejo občutek direktnosti, pristnosti ter proste ekspresije.

Na tem mestu se *Through the Lens of Hip Hop* feminizma loti intersekcijsko: kot pojasnita režiserki **Silhouette Bushay** in **Samantha Calliste**, se problematike spola vedno neločljivo prepletajo z raso, družbenim razredom, spolno usmerjenostjo in sorodnimi dejavniki. Medtem ko je moški hiphop v medijih pozicioniran kot neizbežno nasilen, seksističen in homofoben žanr, so ženske ustvarjalke dodatno marginalizirane ter praktično nevidne – z izjemo občasnega *twerkinga*. *Through the Lens of Hip Hop* nam preko prvoosebnih pričevanj britanskih hiphoperk uspešno približa dinamično, demokratično in vključujočo subkulturo, katere udeleženske so prepogosto izbrisane ali načrtno spregledane v medijskih upodobitvah.

Ameriški dokumentarec *It Happened Here* režiserke **Lise Jackson** pa kot tematiko vzame vseprisotnost posilstev na ameriških univerzitetnih kampusih in kulturo posiljevanja, ki storilce ščiti in v mnogih primerih spodbuja. Vsaka peta ženska je v času študija na ameriškem kampusu spolno napadena. Ker pa cilj privatnih univerz ni podpora žrtvam, temveč vzdrževanje javne podobe, se primeri nemalokrat pometejo pod preprogo, namesto posiljevalcev pa se sistematično krivi žrtve same. Film se zaveda, da srhljiva kultura posiljevanja tako ni stvar nekaj posameznikov, temveč širših institucij, ki zločincev – pogosto iz elitnih socioekonomskih ozadij - ne kaznujejo. Od filma bi si sicer lahko zaželeli več analitičnih povezav med spolnim nasiljem, raso ter družbenim slojem; vendarle pa je Lise Jackson uspelo vzbuditi jezo nad širšimi institucionalnimi razmerami v zahodnem šolstvu, v katerem se *plagiarstvo* kaznuje strožje od posilstva.

Vrhunec festivala, vsaj po obiskanosti, pa je bila britanska premiera svežega ameriškega dokumentarca *She's Beautiful When She's Angry* [šiz bjutiful ven šiz engri] režiserke **Mary Dore**. Film preko arhivskih posnetkov, igranih rekonstrukcij ter izjav udeleženk oživi zgodovino feminizma drugega vala med letoma 1966 in 1971. Kot odgovor kritikam drugega vala pa režiserka tokrat poskuša prikazati tudi diverzitetno različnih vej takratnega gibanja. V film so tako občasno vključene tudi ne-bele in ne-*straight* aktivistke, ki so iz zgodovine povojnega feminizma vse prevečkrat izbrisane.

Prav tu pa filmu spodleti. Kot je poudarila aktivistka **Emma Dabiri**, ta namreč še vedno centralizira premožne bele ženske, medtem ko so vse ostale odrinjene na obrobje, predstavljene kot manj pomemben dodatek. Črnski, domorodni in trans feminizmi – vsi močno prisotni sredi 60-ih – so tako izbrisani iz filmske upodobitve. Hkrati pa večji del filma iz nekega bizarnega razloga spremlja glasbena podlaga skupine **Velvet Underground**, katere pevka **Nico** je bila, kot je dobro znano, nasilna rasistka. Manjka pa tudi kakršnakoli reprezentacija queer, bi in ne-belih trans aktivistk, sploh če se spomnimo, da je 1969 hkrati leto newyorških stonewallskih uporov. *She's Beautiful When She's Angry* je tako, po besedah ene izmed gledalk, "ganljiv, a problematičen".

Zadnji dan pa je pripadal edinemu igranemu celovečercu na festivalu. Kanadska feministična klasika iz leta 1990, *The Company of Strangers*, je tankočutna in rahlo komična pripoved o osmih starejših ženskah, ki morajo po okvari avtobusa preživeti nekaj skupnih dni sredi kanadskega podeželja, brez elektrike, postelj, hrane. Improvizirani dialogi neprofesionalnih igralk se tu prepletajo z občasnimi arhivskimi fotografijami ter grobo pripovedno strukturo. Dokumentarna in fiktivna pripoved sta praktično nerazločljivi. Film starejšim ženskam dovoli prost izraz starosti v vseh svojih lepotah, brez predsodkov, pretvarjanja ali posmehovanja. Znakov starosti ne zanika, temveč jih s spoštovanjem, odprto in tankočutno upodobi.

Hkrati pa *The Company of Strangers* kliče pozornost k pomembnosti institucionalne podpore feminističnega filma in festivala samega. Finančna struktura, ki je v 90-ih omogočila tovrstno produkcijo, danes skorajda nikjer ne obstaja več. Pomanjkanje produkcijskih sredstev in ukinjanje distribucijskih platform v času brutalnih varčevalnih ukrepov ogrožata prihodnost alternativnega filma ter nekomercialnih festivalskih odrov. Skoraj vsi prikazani filmi so ultra nizkoprorračunski, pogosto financirani s pomočjo crowdfundinga ali anonimnih donacij. Tudi festival, voden izključno s strani prostovoljk, ni

profiten, nima državne podpore, niti zagotovljenega termina za prihodnje leto. Niti eden od prikazanih dokumentarcev, vsaj kakor kaže zaenkrat, po koncu festivala ne bo dobil širšega predvajanja v kinu.

Letošnji londonski festival feminističnega filma je torej dokazal, da pomanjkanja kreativnih umetnic iz različnih družbenih slojev in kotičkov še zdaleč ni. Manjka le institucionalna podpora. Manjka več podobnih festivalov.

AVTORJI:

SILHOUETTE BUSHAY SAMANTHA CALLISTE LISA JACKSON MARY DORE EMMA DABIRI

INSTITUCIJE:

LONDON FEMINIST FILM FESTIVAL

KRAJ DOGAJAN